

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček, račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—,
celoletno Din 48.—. Za član-
ne izvod Din 1.—.

Oglasi po ceniku.

Telefon šte. 3478.

Ne tirajte lastnih državljanov v obup

Obstoječa kriza v premogovni industriji Slovenije, vsled katere je predvsem prizadeto delavstvo Trboveljske premogokopne družbe in vsled katere je to delavstvo praznovalo šilte že od prve polovice meseca februarja t. l., se je sedaj poostrišla še s tem, ko je prišlo do spora med lastniki rudnikov in upravo državnih železnic v Beogradu zaradi premogovnih cen.

To je imelo za posledico, ker rudarski podjetniki niso hoteli pristati na znižanje premogovnih cen, da je uprava drž. železnice vsake nadaljnje naročbe premoga ustavila, pri čemur je Trboveljska družba predvsem prizadeta v svojih naročilih. Vsled tega je v zadnjem tednu ustavila obrat v Hrastrniku popolnoma, a v ostalih revirjih se dela samo dva širita tedensko.

Pa ne samo ta kriza oziroma spor, katerega posledice nosi zgolj delavstvo, je začela družba zadnji čas tako postopati z delavstvom, da ne spada več v dostojanstvo človeka.

Mi smo z ozirom na obstoječe stanje že v zadnji številki lista »Delavec« povedali svoje mnenje. Družba je bila zaprosena, da naj v prebroditvi te krize upošteva tudi socialni položaj delavstva in ne samo trgovsko stališče svojih interesov.

Ali vse zastoj! Ko se je z enim delom delavstva praznovalo, se je z drugim delalo na odkopih. Delavski zaslužki so se znižavali, kazni povečavale, grožnje z odpustom so bile na dnevnem redu.

Te razmere so prisilile rudarsko delavstvo, da je zahtevalo od Zveze rudarjev Jugoslavije, da je sklicala za nedeljo, dne 30. marca t. l. v Delavskem domu v Trbovljah širšo rudarsko konferenco iz raznih rudnikov Trboveljske družbe, in katere namen je bil zavzeti stališče napram tem neznosnim razmeram. Po konkretni ugotovitvi vseh krivic, ki se goče od strani družbe napram delavstvu, se je soglasno sklenilo, da se ima odposlati na rudarsko glavarstvo v Ljubljani in kr. bansko upravo šestčlansko delegacijo, katera ima zahtevati za časa trajanja te krize sledeče v izvedbo:

1. Za časa trajanja krize se naj vsako sprejemanje novih delavcev ukine.

2. Vsako nadurno delo se naj prepove.

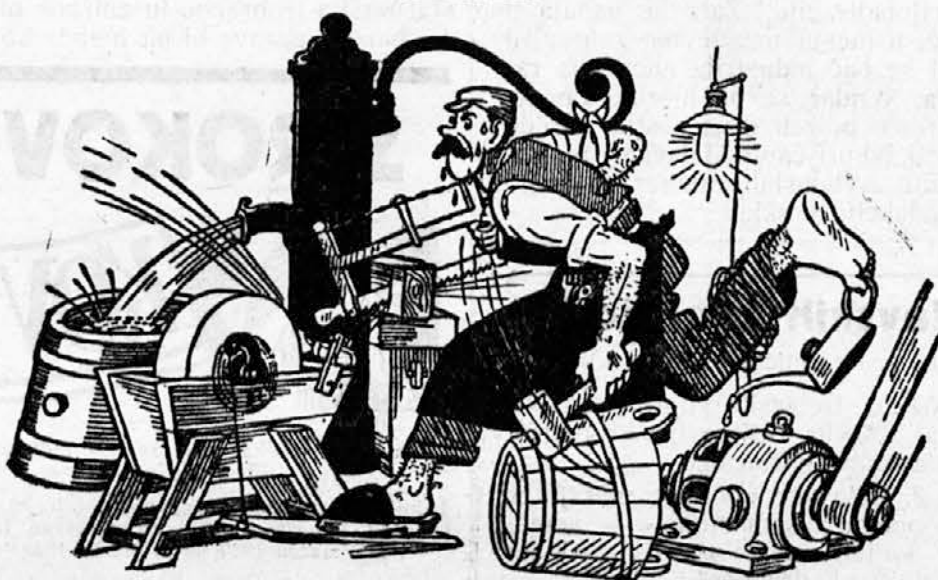
3. Pri vzdrževalnih delih za časa praznovanja šiltov se naj predvsem upošteva družinske očete z večjo družino.

4. Če se praznuje, naj se z gotovim delom delavstva ne dela na odkopih, ker se smatra za nepravilno napram onim, ki so prizadeti.

5. V slučaju eventuelnih redukcij naj se uprava predvsem ozira na gospodarsko slabejše in starejše delavce in da dopust (ne odpust) onim, ki imajo zagotovljeno eksistenco tudi izven rudnika.

Nadalje z ozirom na grozno budo med rudarji, osobito družinskimi očeti, ki so vsled izgube šiltov utrpeli težko izgubo na zaslužku, kar jim absolutno onemogoča preživljanje njihovih družin in kar je poslabšano še s tem, da je družba v svojih rudniških konzumih prva odpovedala nabavo potrebnih količin življenjskih potrebščin, v kolikor presegajo iste napravljen zaslužek, da se zaprosi merodajne kroge tudi za denarno pomoč prizadetim.

Cankarjeva družba izda letos poleg drugih knjig tudi lepo knjigo o zvezdah s slikami z naslovom „Zadnji dnevi štirih ljudi“. Kdor še ni pristopil, naj pristopi hitro in plača članarino 20 Din.

Tako si predstavljajo nekateri racionalizacijo. V eni osebi istočasno vse: delavec, mizar, sodar, brusar, električar, monter, vodnar itd. — To bi neslo ...

Osemurnik ostane. Mednarodna konferenca dela v Ženevi, ki se bo vršila v kratkem, bo sklenila, da mora ostati osemurnik. Delovni čas na teden ne sme prekoračiti 48 ur, le v izjemnih primerih se sme delati 10 ur na dan. Ta konferenca bo sklenila tudi mednarodno preiskavo v vseh državah, ki bo preiskala delovne pogoje v industriji, hotelih, restavracijah, gledališčih in podobnih podjetjih.

Zato ustvarjajmo močne strokovne organizacije, ki bodo dobra opora pravilni preiskavi!

Tozadevno je ta delegacija, kateri so se pridružili zaupniki II. skupine rudarske zadruge, Delavska zbornica in predstojniki posameznih občin v okolišju Trboveljske družbe, posredovala v petek, dne 4. aprila, pri rudarskem glavarstvu in pri Kr. banski upravi v Ljubljani. Tu se je delegaciji obljubilo, da se bodo neznosne delovne razmere v teh revirjih preiskale in na drugi strani pa da bodo posredovali pri kr. vladi, da pride čimprej do sporazuma med ministrstvom prometa in zastopniki rudarskih podjetij, kar se pa pod nobenim pogojem ne sme izvršiti na škodo delavskih plač. To je odločna zahteva vsega delavstva. Zakaj njegove plače že danes pri polnem obratovanju niso več eksistenčne.

Med tem je došlo poročilo, da namerava družba dati 1 milijon dinarjev v pomoč najbednejšim. Mi tega ne odklanjamo, ali vsekakor nas boli, ker se mora delavstvo s to miloščino zadovoljiti, ki jo ne zahte-

va, in ki ne zahteva od družbe ničesar drugega kakor delo in človeško postopanje ter za to delo pošteno plačilo.

Kdo kaznuje družbo in tistega, ki je vzrok tega izprtja?! Ubogega delavca pa se, če pet minut prepozno pride na šilt, nažene domov, ali pa se ga, če zahteva dopust, radi »blau« kaznuje z Din 25.—.

Kje je tukaj pravica, zakonitost? Predstavniki delavstva so predstojnike pristojnih oblasti na to krivično stanje opozorili, in sedaj je na njih, da ukrenejo potrebno, da se zaščiti življenje deset in deset tisočev rudarjev in njihovih družin. Ne gre in se v interesu države same ne sme zgoditi, da bi se iz materijelnih interesov kapitala vrglo te ljudi v obup in smrt od lakote.

Vi, rudarji, pa odločno v obrambo za Vaše pravice. Vsi v Zvezo rudarjev Jugoslavije!

Racionalizacija in nezaposlenost.

Racionalizacija v industriji znači izpopolnjevanje obrata z najmodernejšimi pripomočki tehnike. — Posledica racionalizacije ob nespremenjenih delovnih pogojih (delovnem času) ima za posledico odpuščanje odvisnih delavcev, torej brezposelnost. — Kako si podjetniki predstavljajo racionalizacijo.

Nezaposlenost narašča v zadnji dobi rapidno po vseh deželah. Zaradi tega se logično vprašujemo, kakšen pomen ima racionalizacija pri vprašanju naraščajoče nezaposlenosti. Problem racionalizacije je vsekakor najaktualnejši, zato tam ne govorimo samo o metodah racionalizacije, ampak tudi o tem, v koliko ustreza pravim namenom. Jas-

no je, da modernizaciji angleške industrije nihče ne ugovarja. In delavci sami pravijo: »Če bi se hoteli boriti proti racionalizaciji, bi to pomenilo, da smo za ohranitev zastarelih obratov in metod, da obračamo znanosti in duhu iznajdb hrbet.«

Kako pa je z neposrednimi posledicami racionalizacije, to je, z odpuščenimi delovnimi silami? O

tem so različna mnenja. Nekateri strokovnjaki priznavajo, da je racionalizacija marsikje vzrok nezaposlenosti. Drugi eksperti pa pravijo, da racionalizacija ni toliko kriva, da bi se zaradi nje vznemirjali. Tako je trdil poddirektor urada dela B. Butler na konferenci v Londonu, ki je bila sklicana zaradi svetovne nezaposlenosti po Društvu narodov, k temu specialnemu vprašanju, da je jako težko ločiti takozvano tehnološko nezaposlenost od drugih vrst nezaposlenosti. Sodba o tem je jako nezanemljiva, ali je na primer v Ameriki nastopila vznemirljiva nezaposlenost zaradi racionalizacije ali ne. Tudi v Nemčiji se ne more to trditi z gotovostjo, da je racionalizacija povzročila dolgo intenzivno nezaposlenost.

Če preiščemo konkretne slučaje racionalizacije, ki jih navajajo dan za dnem listi strokovnih organizacij v splošnem in podrobno ameriški strokovni listi, tedaj po našem mnenju lahko trdimo, da je neobzirnno odpuščanje delovnih moči na eni strani in dobički, ki prihajajo po racionalizaciji v prid edino podjetnikom na drugi strani, že tako važen razlog, da se mora smatrati racionalizacija kot važen sokrivec nezaposlenosti.

Vsekakor se je torej treba pri pobijanju nezaposlenosti ozirati s previdnostjo na racionalizacijo. Tu se mora vpoštevati že zaradi tega specialni vzrok, ker so od nje odvisni tudi pomočki v boju proti nezaposlenosti. Ker postaja tempo tehniškega napredka ob naraščajoči mehanizaciji dokazano vedno hitrejši, utegne racionalizacija postati trajen pojav in s tem problem, ki se mora rešiti z dalekosežnejšimi ukrepi. Isto velja tudi za različne druge faktorje problema nezaposlenosti (razvoj industrije v izvenevropskih deželah itd.). Tudi ti faktorji so dalekosežnega pomena pri taktiki v boju proti temu zlu. Zato tudi ni slučaj, da se v Angliji prav sedaj bavijo zlasti s taktičnimi vprašanji. V parlamentu samem in v ožjih krogih članov ministrstva zoper nezaposlenost razpravljajo, kaj bi začasno ukrenili proti nezaposlenosti in kaj da »bi zaleglo za daljšo dobo«. Pokazalo se je pa pri tem, da se mora racionalizacija smatrati obenem kot vzrok nezaposlenosti in — za trajneje — kot pomoček, da se z njim premaga zlo.

Prejšnji mesec so razmotrivanja o tem bila tudi v angleškem parlamentu glavni predmet. Lloyd George je pričel debato in očital ministru za nezaposlenost Thomasu, da se preveč zanaša na racionalizacijo kot trajnejši pomoček za trajno pobijanje nezaposlenosti ter da pri tem neposredni boj proti nezaposlenosti zanemarija. Ker se Thomas preveč naslanja na racionalizacijo in drugih pomočkov ne upošteva dovolj, pozablja, da prav s tem zlo sproti večja, ker ne najde nobenega zdravila.

To opozorilo samo dokazuje težavnost problema: Racionalizacija je v interesu boja proti trajnejši nezaposlenosti potrebna, ustvarja pa le začasno nezaposlenost — morda tudi za daljšo dobo! — kakor se očita nemu kritiku.

V svojem odgovoru je Thomas dokazal, da je vladi resno na tem, da začasno in trajno nezaposlenost pobija. Če Lloyd George tokrat — ob drugi priliki bo najbrže storil drugače — polaga posebno važnost na sredstva proti začasni nezaposlenosti in s tem opozarja na zasilna dela itd., tedaj mu Thomas lahko po-

ve, da je vlada že izdala 65 milijonov funtov za taka dela (železnice, pristanišča, vodovode, elektrarne, ceste itd.). Iz tega je razvidno, da pripravlja vlada načrt tudi za bodočnost, to je, za temeljito reorganizacijo industrije, začasno pomoč pa ima v načrtu izvedbo javnih del.

Toliko o boju vlade, to je, delavske stranke, proti nezaposlenosti.

Kako pa je s podjetniki glede njihovega stališča napram racionalizaciji? Tu gre za duha, v kakšnem naj se izvaja racionalizacija. In tu je treba povedati, da stoji ta stvar prav slabo in da se morejo tudi najboljši nameni najboljši vlade uničiti. Zakaj, kako naj se reši problem, če podjetniki neobzirno in brez vsakršnega sodelovanja vse pridobitve racionalizacije zahtevajo zase ter prepuščajo delavcem, naj se sami kako rešijo, če se morejo, ko jih poženo od racionaliziranega stroja na cesto? Tukaj ni nobene razlike med raznimi deželami. Povsod je podjetnik enako hladen in brez interesa. To je tudi povedal na konferenci lige narodov A. Pugh, predsednik kovinarske organizacije, odkrito; dočim ni o začasnih in trajnih pomočkah niti govoril, je končno rekel: »Delavci morajo biti zase, ne pa proti racionalizaciji, zakaj prav

resno bi se morali vprašati, če ima racionalizacijski proces sploh kakšne drugačne posledice kakor katastrofalne in če bo splošnosti končno sploh koristil. Namen procesa ni predvsem, izdelovati več in boljšega blaga in s tem konzum in življenske razmere olajšati, marveč zadaviti konkurenco doma in v inozemstvu. Če bi morale imeti sedanje racionalizacijske metode namen, doseči stadij, v katerem je mogoče izdelati neštete množine blaga, ne da bi mogel kdo dobiti pri tem dela, tedaj moramo vsaj premisliti, kako se more to blago razpečati in porabiti. Racionalizacija, ki jo sedaj gojimo, vodi končno delavstvo le k propadu in osiromašenju.«

Pugh se postavlja s tem na gospodarske smernice mednarodne strokovne zveze, ki zre na vprašanje racionalizacije v prvi vrsti s strokovnega stališča, po katerem naj se delavstvo obvaruje pred zlorabami racionalizacije. Zato se nahaja na prvem mestu tozadevnih zahtev, da naj se pač industrija načrtoma razvija, vendar se pa morajo obenem ukreniti potrebne varnostne odredbe proti izkoriščanju delavcev ter dviganje življenskih razmer spraviti s produkcijo v sklad.

8. Odpraviti vse službene pogodbe uradnikov — da se pokaže delavcem potrebo ukinitve vseh kolektivnih pogodb. Prav tako odpovedati lokale delavskim strokovnim in kulturnim organizacijam — da se res izloči vsak njihov vpliv radi prevelike krajevnosti bližine s pisarnami zbornic.

9. Uradniki morajo imeti latinske in visoke šole — ker brez stare grščine je vendar vsaka moderna socialna politika nemogoča.

10. Uradniki Delavskih zbornic ne smejo delovati v nobeni organizaciji — ker organizacije bi utegnile vplivati nanje, kar pa onemogoča birokratizem. Torej Delavske zbornice naj se skratka spremenijo v urade, ki morajo biti strogo zavarovani pred organiziranim delavstvom. — Mi sploh ne vemo, kakšno delo bi še imele zbornice, če bi n. pr. ministristvo sprejelo ta duhoviti Milojkovičev načrt. Uradniki bi enostavno sedeli v pisarnah, ponosni na svojo starogrško izobrazbo in znižane plače, banske uprave bi pa menda kon-

trokirale, če ti uradniki v uradnih ali neuradnih urah občujejo s kakim organiziranim uradnikom ali delavcem.

Života Milojkovič končuje teh deset zahtev s samozavestnimi besedami: »Evo, to so na kratko formulirane konkretne zahteve našega (?) delavstva o reorganizaciji in preustroju Delavskih zbornic. Mi mislimo, da je nepotrebno, s čimerkoli poudarjati osnovanost in upravičenost teh zahtev.«

Mi pa končujemo: Prepričani smo, da vsak razumen človek ve, da take zahteve pomenijo večjo nesramnost kakor nedavni predlogi delodajalcev za poslabšanje zavarovanja delavcev. Še večja nesramnost pa je pisati, da so to »konkretne zahteve našega delavstva«.

Od 1920. leta do 1930. leta je preteklo samo 9 let. In v teh borih devetih letih — kakšni duševni prevrati v enem samem bivšem komunističnem poslancu. I. A.

Za birokratizem v Delavskih zbornicah.

(Izgleda, kakor prvoaprilska šala, a ni šala, temveč bridka nesramnost.)

Bivši komunistični poslanec Života Milojkovič v Beogradu izdaja list »Radničko Jedinstvo«, ki ga brezplačno pošilja tudi na mnogo naslovov v Sloveniji. List izhaja po duševni (in tudi drugi) potrebi Živote (kar se vidi iz vseh člankov tega lista), ki mu je lastnik in urednik. (Plačnik lista ni omenjen.) Letos je izšlo 5 števil. Resna zadeva ta časopis sicer ni, pač pa odgovarja našemu današnjemu podlistku »Opozicija«. Mi se ne bi pečali z njim, če ne bi v zadnji številki objavil deset zahtev delavstva o reorganizaciji Delavskih zbornic. Te zahteve so take, da jih ni mogel postaviti noben delavec, nego si je »nekdo« oblekel delavsko suknjo, misleč, da ga bodo smatrali za delavca. Delavstvo mora javno povedati, da ne dovoli, da bi vsak tip govoril v njegovem imenu.

Života Milojkovič stalno trobi o birokratizmu v Delavskih zbornicah, ki so zanj edini problem delavskega gibanja. Birokratizem obstoja zanj v tem, da so uradniki Delavskih zbornic plačani tako kakor visoko kvalificirani delavci v nekaterih industrijah. On misli Delavske zbornice »ozdraviti« tako-le:

1. Delavske zbornice morajo delovati pod administrativno kontrolo banskih uprav. (Banska uprava v Ljubljani je že imenovala pred Milojkovičevim predlogom komisarja v

knjižnici Delavske zbornice.) To bi bila osnovna rešitev birokratizma v Delavskih zbornicah.

2. Delavske zbornice morajo biti »popolnoma samostojne« — socialna politika naj se torej v vsaki banovini vodi drugače!

3. Da bodo Delavske zbornice popolnoma samostojne, se mora ukiniti centralni sekretariat Delavskih zbornic — da ne bo mogel več organizirati take akcije za obrambo delavskih interesov, kakor je bil n. pr. prihod ravnatelja Mednarodnega urada dela Thomasa v Beogradu!

4. Izločitev vsakega vpliva delavskih strokovnih in kulturnih organizacij na Delavske zbornice — ker te organizacije so za Milojkoviča politične.

5. Vpliv na zbornice naj imajo neorganizirani delavci (lumpenproletariat) — ker le od teh se nadeja Milojkovič, da bodo toliko neumni, da ga bodo izvolili za svojega zastopnika v zbornici.

6. Odpustiti vse uradništvo Delavskih zbornic, ki se ne strinja s temi Milojkovičevimi zahtevami.

7. Drugim uradnikom znižati plače — da bodo pri mezdah pogajanjih lahko govorili delavcem: Če so se znižale plače celó v Delavskih zbornicah, se morajo seveda tudi v kapitalističnih podjetjih.

štev — toda nikakor niso mogli vsi zavzemati enega mesta v teh društvih. Bili so sicer: prvi predsedniki, drugi predsedniki, tretji predsedniki, prvi in drugi zapisnikarji; ravnatelji in generalni ravnatelji, poslevoedeči ravnatelji, predsedstveni in častni člani — vendar je izostala velika množica mračnih in nesrečnih ljudi, ki niso bili prav nič. To je žalostilo ljubega Boga. Pogladil si je brado in iznašel nekaj novega. In sedaj imamo to obdaritev.

Pravo društvo v letu 1930, ki da nekaj naše, ima — v oklepajih — opozicijo.

Stvar se je začela s tem, da sta začela lezti pod kožo predsedniku propadel predsednik in neki član, ki ga ima vsako društvo, namreč član, ki je pri vseh sejah, da se tam izkašlja. Če je predsednik predlagal »konec debate«, sta imela ta dva še vedno nekaj pripomniti; in če je predsednik dal besedo gospodu Klincu, sta ropotala ta dva iz enostavnega razloga, ker doma in v službi nista smela tako razgrajati in ker se z razgrajanjem človek uveljavlja in ker je sploh tako treba. Često sta ponoči — poleg preplašenih soprog — zavpila »K poslovniku!« — tedaj sta jo dobila po nosu in sta mirno spala dalje. V društvu se pa nista dala ugnati.

Nekega dne se jima je pridružil neki mal, siv mož, ki še nikdar ni

STROKOVNI VESTNIK.

S. M. R. J. Sekcija težke železne industrije Jesenice.

Tajniško poročilo k obžnemu zboru, ki se je vršilo 16. marca 1930 za poslovno leto od 1. marca 1929 do 1. marca 1930.

Pretečeno poslovno leto nam je poteklo v delu za organizacijo in povzdigo organizacije z notranjim redom in disciplino. Dvignili smo članstvo od lanskega obžnega zbora za približno 150%, ustanovili še pet sekcij, tako, da jih imamo sedaj skupno 15, in godbeni odsek; je pa v vidiku še 17. sekcija, to je za mladoletne in vajence.

Združili smo se: Sava, Javornik in Dobrava v enotno celoto kot Sekcija težke železne industrije Jesenice, h kateri se še priklopijo: Štore, Guštanj, Lesce, Zenica in Vreče, ter kasneje eventualno še Cinkarna Celje kot sekcija težke železne industrije Saveza Metalških Radnika Jugoslavije za celo državo, z inicijativno upravnega odbora z Jesenic, pod okriljem obžnega odbora za Slovenijo.

Kakor rečeno, je celo pretečeno leto poteklo v glavnem v delu za povzdigo organizacije, da pa bo vsak član imel še širši vpogled, treba, da navedemo par števil.

Upravni odbor je imel vsega 12 rednih in 1 izredno sejo.

Savezni svet je zboroval 17 krat.

Eksekutiva je imela 5 sej (to so predsedniki vseh sekcij).

Generalnih članskih sestankov smo imeli 7.

Javnih shodov smo imeli 3, dva sta bila pa od oblasti prepovedana.

Poleg tega smo se udeležili strokovničarji 7 rednih sej krajevnega upravnega odbora Bratovske skladišnice.

V pretečenem poslovnem letu smo imeli tudi volitve delegatov za krajevno skupščino Bratovske skladišnice, ter smo kot or-

ganizacija v teh volitvah dosegli od 85 voljenih delegatov 62 naših članov.

Dalje smo imeli tudi dve krajevni skupščini Bratovske skladišnice, katerih so se naši delegati v polnem številu udeležili.

Upravni odbor je bil dalje zastopan na 6 članskih sestankih na Javorniku in na treh na Dobravi, eden je bil na Dobravi prepovedan. Predsednik je dalje posetil dirigran od centrale ali oblastnega odbora, in sicer konferenco težke železne industrije v Brnu na Češkem, dalje je bil v Ljubljani, Štoreh, Celju, Brodu na Savi, Zenici, na Muti, v Mariboru in Teznu, kakor tudi v Beogradu, v Lescah, v Bistrici, v Rožu itd., le v dveh slučajih je potoval tajnik iz Jesenic.

Od zunanjih delegatov so nas posetili v preteklem letu ss. dr. Živko Topalović, centralni tajnik Delavskih zbornic iz Beograda; Kunčič, predsednik oblastnega odbora SMRJ v Zagrebu. Večkrat nas je posetil naš stari veteran Jože Kopač, ravnatelj Delavske zbornice iz Ljubljane, kakor tudi tajnik iste sodrug Filip Urtnik. Dalje tudi Blagoje Bračinac, centralni tajnik SMRJ v Beogradu.

V nujnih potrebah nas je večkrat obiskal tajnik oblastnega odbora SMRJ sodrug Vinko Vrankar. Dalje so nas še posetili: Svetek Franc, predsednik podružnice Ljubljana in Stropnik Alfonz, glavni zapnik delavstva tovarne »Saturnus« iz Most pri Ljubljani.

Prvi Maj — praznik Dela — smo sicer praznovali in se ni delalo v nobenem obratu KID, zaplenjen pa nam je bil ves prvomajski spis. Dalje smo imeli tri oficijelne prireditve s plesom.

V ostalem smo se korporativno udeležili pogreba dveh članov in dveh članic.

Poslali smo devet delegatov na pokrajinsko konferenco SMRJ v Ljubljano, vr-

Opozicija se je formirala. Izvolila si je predsednika — prav onega propadlega; izvolila si je drugega predsednika — malega, sivega moža; imela je blagajnika in zapisnikarja tako, da je imela vsa posadka polne roke dela. In nekega dne je pridobila še enega člana, popolnoma rednega člana (ki je pa kmalu dobil neko mesto v društvu) — in sedaj je bila opozicija kompletna.

Kmalu so bile društvene seje podobne bitkam, v katerih se koljejo možje. Če je rekla večina: hi, potem je tulila opozicija: ho. Če je predlagala večina binško izlet, potem je opozicija predlagala obdarovanje dam z velikonočnimi jajci — skratka: v društvu je bilo skrajno plodovito in zabavno.

Opozicija ni počivala.

Društvo je imelo namreč listič »Uradni društveni vestnik«. Kaj? Mi tudi. In opozicija je našla nekega tiskarja in ta je stavil, tiskal, lomil, zvijal in pošiljal: »Uradni društveni vestnik — Opozicija«. Temu je sledil sijajen proces: tožba radi nedovoljene prisvojitve imena v idealni konkurenci s splavljenjem. Dva državna pravdnika sta bila popolnoma zaposlena s tem.

In opozicija je uspevala in je postala močna in je bila radost pred Bogom. Zmerjala je predsedništvo; bla-

Peter Panter:

Opozicija.

Delavski kulturni mesečnik »Svoboda« je priobčil zanimivo črtico, ki jo ponatiskujemo tudi mi. V pok in zabavo je kakor nalašč.

V začetku je bilo društvo; vsaka drugačna prestava besede »logos« (grška beseda logos pomeni »beseda«). In tako se začne sv. pismo: V začetku je bila beseda) temelji na modroslovni pomoti. Potem sta bili dve društvu; finejše in manj fino — ti dve sta se pobijali, kajti njihova tajnika sta tudi hotela živeti. Ker pa neki tretji tajnik ni našel nobenega dela več, ker pri najboljši volji so bili vsi tozadevni ljudje že v obeh društvih in ni bilo nobenega mesta za tretje: on je pa vendar iznašel to tretje društvo. Obe obstoječi društvi je združil v državno zvezo, krstil to združitve »državna zveza društev«, in živel sijajno ter veselo, z osemindvajset kartotekami, šestnajst privatnimi tajnicami in osem telefoni. Dotlej je bilo dobro.

Svet je obstojal. In Bog je videl, kaj je ustvaril, in glej, bilo je dobro, vsi ljudje so bili v društvih, v ta namen ustanovljenih, nihče ni bil več nezavarovan izven njih — tedaj pa je nastala nova težkoča.

Ljudje so bili sicer vsi člani dru-

šilo pa se je tudi več plenimov obratnih zapnikov.

Dopisov smo prejeli 95, odposlali pa 126, skupno torej 221. Posamezne sekcije pa so imele:

Prostor 4 sestanke in 1 sejo; žičarna 5 sestankov in 2 seji; zavijalnica 3 sestanke in 2 seji; profesoristi 2 sestanke in 1 sejo; kurilnica 3 sestanke; martinarna 8 sestankov in 4 seje; žični valjar 2 sestanke in 3 seje; žrebljarna 3 sestanke in 4 seje; zidarji 2 sestanke; mrzlovaljarna 2 sestanke; elektriki 5 sestankov in 4 seje; livarji 2 sestanke in 2 seji. Skupaj 41 sestankov in 23 sej.

Če priključimo še zgoraj navedeno, dobimo skupnih sej in sestankov **ravno 116**. Če dodamo, da so bila vsa ta zborovanja in seje s polno udeležbo, vidimo šele tedaj, da je bilo delo vseh zapnikov veliko, pa vsled tega tudi plodonosno in hvaležno.

Večinoma so bila za vsa ta zborovanja izdana tudi tiskana vabila, za kar je bilo treba tudi mnogo dela. Izdajali smo pa tudi okrožnice, katerih so predsedniki sekcij prejeli 12. V našem listu »Delavec« pa smo priobčili 57 dopisov in 8 okrožnic, ne vstevši raznih člankov, ki so morda bili tudi z Jesenic.

Nepopolno pa bi bilo naše poročilo, če bi zamolčali likvidirano mezdno gibanje, ki je bilo sicer ne s popolnim uspehom zaključeno, vendar pa za razmere časa popolnoma dovoljno, da smo dosegli enkratni nabavni prispevek v skupnem iznosu za vse delavstvo okroglo enega milijona Din.

Z uspehom pa se je izvršilo tudi nešteto raznih intervencij za posamezne skupine in posameznike potom glavnega zapnika, ki je jemal s seboj vedno, če je le bilo mogoče, enega ali drugega funkcijonarja organizacije.

Proti nameravanemu poslabšanju socialne zakonodaje smo poslali deputacijo na Srečko poglavarstvo, kjer se je predložilo protestno resolucijo.

Gospodarsko smo, kovinarji SMRJ kot člani delovali s tem, da smo poživali zopet zadružno Stan in Dom, katera ima 332 zadruharjev, od katerih jih je 299 članov SMRJ. Vršili so se tudi trije gospodarski sosveti, na katerih se je razpravljalo, kako bi se tudi s čim večjimi koncentriranimi silami gospodarsko še bolj osvobodili.

Hranilnica šteje od 100 članov 48 organiziranih v SMRJ in tudi v Stavbini in gostilniški zadruzi imamo kot člani SMRJ absolutno večino. Slabo pa izkazuje članstvo v Kodesu, kjer imamo na Savi od 207 članov samo 82 organiziranih.

Za izobrazbo in kulturni napredek članstva smo započeli v začetku novembra 1929 zaupniški tečaj, ki pa ni tako dobro obiskan, kakor bi bilo želeli. Poseča ga povprečno 15 do 20 zaupnikov. Cankarjeva družba ima pri nas 62 članov. Deluje pa tudi ljudsko vseučilišče, ki je kulturni odsek organizacije in smo v preteklem letu imeli sicer samo eno predavanje, kar pa ob ogromnem delu ni čuda in v bodoče bo tega mogoče več. Imeli smo tudi tri lepo obiskane radio-večere pri našem aparatu, za stalne delavske ure pa je treba še urediti, da bo prostor na razpolago in da bo redno mogoče radio-večere najavljati z oglasi.

Vse sekcije so že imele svoje občne zbornice ter je precizno urejeno tako, da ima Savezni svet sedaj 227 funkcij, to je kader, ki ima voditi vse posle naprej.

To bi bilo, sodrugi in sodružice, v glavnih obrisih moje tajniško poročilo za pretečeno poslovno leto. Iz tega naj vsak razvidi resno delo in velik napor Saveznega sveta zaupnikov, ki z železno in nezlomljivo voljo pomagajo ustvarjati boljše bodočnost za nas vse. V vseh obratih imamo zasidrano organizacijo, v nekaterih 100%; zato je pa sodrugi in sodružice na delo, da pridobimo še ostale, ki še niso v našem skupnem sklopu. Pomagajte svojim zaupnikom, da bodo zamogli dopovedati se vsem neorganiziranim, zakaj je njihova dolžnost, da so organizirani in da njihov sebični jaz

gajniku je očitala potvorbo knjig (tožba radi razžaljenja); predlagala je izpremembo društvenega imena in društvenih zastav (tožba radi oškodovanja društva); med sejami je prepevala grde pesmi (tožba radi motenja miru) — in ona zgodovinska konferenca dne 28. januarja ostane gotovo vsem udeležencem v živem spominu. Z nezasišano potvorbo — s tem, da se je dovolila pravica glasovanja predsedstvu udanim garderoberkam — se je reakcionarnemu, lopovskemu, boljševiškem, fašistovskemu, korumpiranemu, za ječo zrelemu odboru posrečilo, da še ostane. 54 glasov za, 53 glasov proti, 1 se je vzdržal glasovanja. Tovariša Zgago so baš takrat zvalili na stranišče. Izdajstvo!

In zgodilo se je nekaj čudovitega; društvo se ni razcepilo. »Naše društvo« je kričala večina. »Mi smo društvu vdani!« je žvižgala manjšina. »Mi vzdržimo!« — večina. »Mi ostanemo pri društvenem praporju!« — manjšina, »mi hočemo samo...« Kaj so hoteli?

Hoteli so društvo še enkrat. Eno jim ni zadoščalo. In ker sta v vsaki človeški družbi vedno dve skupini: zakrknjena in počasna, suhoparna in humoristična, skrbna in lahkoživa, zato društvo ni razpadlo, temveč je bilo podobno le vozu, pri katerem

ne pomeni nič in da je močan Mi ono, kar nas edino brani delamočne in odporne ter zavaruje proti vsem napadom.

V zavesti, da smo storili vse, kar je bilo le mogoče, smo stopili danes pred Vas vsak s svojim poročilom v imenu zaupniškega zbora, ki je krepko pomagal, kadarkoli smo ga klicali. Razsojajte to delo ene-

ga leta in pomagajte, da bo bodoče leto novoizvoljenemu odboru mogoče podati še povolnejše poročilo.

Vsem pa, ki so kot člani ali kot zapniki pomagali v delu, bodi na tem mestu izrečena hvala in priznanje ter zanjaprej pa: V delu se zopet srečamo.

Toman Franc, tajnik.

Tabela.

Letni seznam prispevkov, upisnin, pravil ter duplikatov, stanje članov za leto 1929. vseh odsekov S. M. R. J. sekcija težke železne industrije, podružnica Jesenice.

O D S E K I	Prispevki po Din				Skup. št.	Skup. Din	Gratis znamke	Vpisnine	Din	Pravila	Din	Duplikatov	Din	Skupaj	Stanje članov
	8	5	4	2											
Skupaj															
Januar	5	1650	158	38	1851	8998	39	134	938	130	390	—	60	10386	samo januar 523
Livarji	—	1234	8	—	1242	6202	89	6	42	6	18	—	—	6262	30
Zavijalnica	—	212	1833	—	2045	8392	438	29	203	29	87	2	6	8688	46
Žičarji	—	2778	—	82	2860	14054	196	28	196	23	69	1	3	14322	76
Mrzlo. valjar.	—	743	—	32	775	3779	130	8	56	7	21	—	—	3856	21
Žični valjar	—	2836	—	—	2836	14180	135	13	91	13	39	—	—	14310	64
Žrebljarji	—	1628	—	159	1787	8458	79	10	70	9	27	2	6	8561	46
Martinarna	—	3449	—	—	3449	17245	196	60	420	58	174	2	6	17845	112
Prostor	—	2404	—	9	2413	12038	139	50	350	50	150	2	6	12544	81
Mizarji, tesarji	—	558	—	—	558	2790	31	1	7	1	3	—	—	2800	13
Kurilnica	109	817	—	—	926	4957	9	13	91	12	36	—	—	5084	24
Posamezniki	—	833	21	—	854	4249	34	45	315	45	135	—	—	4699	63
Elektrikarji	—	1375	—	157	1532	7189	42	48	336	47	141	—	—	7666	45
Dobrava	—	1009	—	54	1063	5153	3	49	343	49	147	1	3	5646	49
Zidarji	—	554	—	—	554	2770	10	13	91	13	39	—	—	2900	29
Profesijonisti	—	665	—	—	665	3325	14	25	175	25	75	—	—	3575	31
Javornik	—	3647	16	48	3711	18395	116	60	420	54	162	1	3	18980	192
Skupaj	114	26392	2036	579	29121	142174	1700	592	4144	571	1713	11	33	148196	922

Odseki so bili sestavljeni in ustanovljeni med letom sledeče:

Mesec januar — kakor je po tabeli razvidno — se je še skupno obračunal.

Meseca februarja je bilo ustanovljenih 10 odsekov, ter posamezniki, ki še niso spadali v odseke, to so: livarji, zavijalnica, žičarji, mrzlovaljarna, žična valjarna, žrebljarji, martinarna, prostor, mizarji-tesarji, kurilnica ter posamezniki.

Meseca aprila se je organiziral odsek elektrikiarjev.

Meseca maja se je organiziral odsek Dobrava.

Meseca junija se je organiziral odsek Javornik.

Meseca julija še ostala odseka: zidarjev in profesoristov.

S prihodnjim letom 1930 bo tabela izkazovala celo leto, lepo porazdeljeno po odsekih.

Vi mislite, da bo šlo? Ne!! Branili se bomo z vsem!!!

Svoječasno smo že poročali, kaj se dogaja na Dobravi v Elektrodi tovarni. Reduciralo se je delavstvo, ter skrajšalo delovni teden na pet dni in še poleg tega nekaj delavcev na tri dni.

Za tem pa je nastal pritisk na še zaposlene, naj napravijo najvišjo storitev, tako, da vemo, da je namen sedaj z istim številom ljudi kot jih je tam sedaj, doseči isto produkcijo, kakor je bila poprej pred redukcijo.

Ob vsem tem pa se hoče ljudi navaditi, da bodo svoje življenske potrebe krili z služkom od petih dni, nato pa bodo gospodje poskusili priti po ovinkih do tega, da bi se delalo sicer zopet šest dni v tednu, pač pa s plačo, ki so jo prejeli za pet dni v tednu delavci.

Nam je to razumljivo, da vi kalkirate in dividirate, kako bi povečali dividende, toda zapišite si za ušesa, gospodje, da brez nas ni produkcije, kajti rajši kakor da bi mi eno paro na sedanjem slabem služku popustili, rajši vidimo, da tovarno

vleče en konj na levo, drugi pa na desno. Ljudje na vozu so se pa čudili.

Družinski očetje večine so hodili na seje užaljeni in polni nevolje; mladina manjšine je pa hitela na seje, ne strpna in razburjena. Če je razgrajala opozicija, se je kuhalo pri večini, častiti očetje so mislili na nehvaležne sinove, in če je bila večina že dobro prekuhana, se je iz tega nastala para pravila v divji hrušč vpitja, kričanja in pretepanja. S tem se je vzbudilo najslabše; na lenobi sloneča zvestoba do društva. Toda društvo vendar ni razpadlo.

Kajti opozicija bi tedaj prišla v obupen položaj — potem ne bi imela nobenega več, nad katerim bi se razburjala. Večina pa bi se sicer oddahnila, če bi bili ti bratje končno izven društva — tako, sedaj smo pa sami med seboj...», toda nobene vzpodbude za društveno življenje ne bi bilo.

Opozicija pa je medtem narastla na 53 glay; od teh jih je imelo 48 različne visoke naslove. In nekega dne... zgrozim se, če pripovedujem o tem.

Nekega dne se je posvetovala opozicija, ki je imela že davno svoj društveni lokal, svoje garderobke in svoje vrčke za pivo — nekega dne se je ta opozicija posvetovala o svoji taktiki na prvi prihodnji društveni

zaprete. Zapomnite si, gospodje, niti ene pare ne!!!

Dobravski delavci smo večinoma daleč izven Dobrave na stanovanju, po eno in pol ure daleč prihajamo v službo in celo po dve uri. Tedaj že od dolge poti izmučeni, pa naj še vsi, kar nas je ostalo, nadomestimo še petdeset delavcev in napravimo isto storitev, kot smo jo poprej vsi skupaj ter je Vaš namen, da izvršimo to v petih dneh.

Vse gre na svetu, gospodje, in ne oporekamo, da gre tudi to, da se upelje ameriški način dela, kakor na »Band«-sistem, toda gre pa to le, če bi bile tudi ameriške plače. Vi pa hočete ameriški sistem dela, plače pa, da ostanejo evropske. Specijelno pa želite, da ostanejo še predvsem jugoslovanske.

Mi vemo, da nam gre za vse, zato pa se bomo branili z vsemi razpoložljivimi dovoljenimi sredstvi, branili za to, ker hočemo obdržati golo življenje sebi, otrokom v naročju svojih žena in svoje žene.

Mirujte in ne pretiravajte in ne jemljite nam veselja do dela. Videli boste, da je gorinski kovinar vreden imena Jugoslovane in če želite dokumentacije, izvolite, »Dobro jutro«.

Ginljiv trenutek.

V nedeljo, dne 6. aprila 1930, smo imeli kovinarji z Jesenic, Javornika in Dobrave generalno člansko zborovanje v Delavskem domu na Savi, na katerem se je v prvi točki razpravljalo o delovnem programu upravnega odbora za leto 1930-31 ter v koliko je ostalo še neizvršenega iz programa iz leta 1929-30. Po temeljitih pojasnitvah programa so člani posegli s stvarno in živo debato, nihče ni ničesar pretiraval, program dela sam pa je tudi tako stvarno, da si minimalno zamišljen, da smo se vsi soglasno izjavili za predloženi predlog, katerega pa na željo enega člana, ki je iznesel predlog, da se ga objavi, žal ne moremo objavljati v listu, ker so za take stvari članski sestanki, kateri so za to, da tam take stvari razpravljamo, vendar pa bomo k nekaterim točkam delovnega programa v prihodnjem listu spregovorili nekaj besed.

seji, kaj naj ukrene proti večini in kako naj pokadi odboru pod nos s tem, da nenadoma odkloni 17. predlog. To je bila že skoro sklenjena stvar. Odbor opozicije je dal na glasovanje predlog o tej taktiki.

Tedaj sta pa dva glasovala proti! Strašno razburjenje je nastalo. Vrata so zaprli; odbor opozicije se je odstranil na zaupno posvetovanje. Vsi dobri opozicionelci so se pa odstranili od obeh garjevih ovc. Ali so prešli na stran starega društvenega odbora? Nikakor ne.

Nova opozicija je nastala!

In nova opozicija je šla v boj proti stari opoziciji in se je imenovala — v oklepajih — »nova opozicija«. In nova opozicija je rodila levo krilo nove opozicije; in levo krilo je rodilo radikalno krilo in radikalno je rodilo Melkizedeka in Melkizedek je rodil Jeroboama in Jeroboam... Končno je bilo doseženo idealno slovensko stanje:

Vsak mož — svojo organizacijo!

Sicer se take stvari dogajajo le pri društvi ljubiteljev jazbečarjev. Družba družba in organizacije kaj takega skoro nikdar ne počenajajo oziroma niso počenajale. S čimer pa nisem hotel ničesar reči.

Dodatek k poročilu blagajnika Sekcije težke železne industrije, podružnica Jesenice.

Tabela, katera je sestavljena po odsekih, nam izkazuje letni promet za leto 1929, kako se je posamezni odsek gibal in bil agilen za pobiranje prispevkov ter pridobivanje novih članov.

Kot druga točka je bila objava imena tisočega člana, tisoč in enega člana, po članskih letih najstarejšega člana in po življenjskih letih najstarejšega člana.

Svečan trenutek je bil to, vsi smo z napeto radovednostjo gledali na usta predsednika, ki je pa podal besedo blagajniku Karol Ažmanu, kateri je poročal, kako je imel nalog, da pazi na to, kateri bo tisoči član in kateri tisoč in en član; omenil je, da je že večkrat mislil, da je dosežen rezultat, pa so zamudniki vedno ta trenutek preprečevali. Sedaj imamo že tisoč in dvajset članov rednih, z nerednimi pa je številno seveda veliko večje.

Za tem je predsednik objavil ime tisočega člana. Vsi smo bili presenečeni, kajti tisoči član je poleg tega po letih tudi najmlajši član.

Likovič Rudolf, sin umrlega paznika, je tisoči član iz tovarne na Savi.

Tisoč in en član je sodrug Lapajne iz sekcije žičarna, kateri načena drugi tisoč članov. On je godbenik naše kovinarske godbe.

Najstarejši član po letih članstva je naš stari veteran in ustanovnik kovinarske organizacije na Jesenicah sodrug Zugwitz, ki sicer ni več v tovarni zaposlen, spada v žrebljarsko sekcijo, ostal pa je član iz tradicije, je pa uslužben sedaj kot okrožni nadzornik Konzumnega društva za Slovenijo.

Po življenjskih letih najstarejši član pa je naš priljubljeni starček sodrug Zuber Florijan, mojster v mehanični delavnici, ki je star 72 let, a še vedno čvrst in razpoložen v družbi. V službi je strog predstojnik, toda priljubljen in pravičen, kot sodrug

POVERJENIKI

Cankarjeve družbe

že pridno pošiljajo izpolnjene bloke in članarino.

To je znak, da bo Cankar. družba

štela letos še več članov, kakor lani.

Ti, delavski zaupnik in funkcijonar strokovne organizacije, ali vplivaš na svoje sotrpine dovolj odločno? Delavska Cankarjeva družba izdaja za 20 Din 4 krasne knjige. Vsak, ki ga poznaš, mora biti član!

Podružnica, oziroma sekcija,

v kateri si Ti funkcijonar oziroma delavski zaupnik, šteje mnogo članov. Ali si poskrbel, da bodo tudi vsi člani Cankarjeve družbe?

Delavec, delavka, sotrpina in sotrpinka!

Zakaj še nista člana? Ali res ne moreta pogrešati 20 Din?

A Vi, člani in članice, pozdravljeni!

Ne prenehajte prigovarjati tistih, ki se obotavljajo in se še ne zavedajo, da je knjiga najzvestejši prijatelj in učitelj.

Čas hiti! Hitro nabirajte in obračunavajte letake!

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

**"NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22"**

pa vsem za vzgled po svojih jasnih pojmi-
h o strokovni organizaciji.

Ginljiv trenutek je bil, ko sta si segla
v roke mladi Rudolf in starček Florijan, ki
je rekel mlademu tisočaku: Nadaljuj, kar
sem jaz kot star spoštoval, spoštuj sveti-
nje organizacije! Za tem pa mu je srce osta-
lo v grlu in zjokal se je — ž njim vred
pa smo imeli tudi mi solzne oči — pred
očmi smo videli neumrljivost v duši, smo
čutili globoko resnico — starček bo legel
— mladi prevzame in organizacija je ž njim
tudi neumrljiva...

Za njima je spregovoril nekaj zgodo-
vinskih doživljajev Zugwitz, ki je pa od
ginjivosti govoril tudi s srcem v grlu.

Nazvoči smo vsi vstali v znak zavesti
svečanega trenutka, ter za tem soglasno
sklenili, da vsak član prispeva 1 Din za
slike in ostale predvidene stroške teh šti-
rih sodrugov, ki so važni mejniki naše or-
ganizacije napram nevarnemu sosedu, ki
hoče vedno predstavljati mejnike.

Več še spregovorimo, ko objavimo sli-
ko teh štirih. Vsem pa, ki jih je deževno
vreme preplašilo, da niso prišli, naj bo žal,
da niso bili navzoči. Sestanek je razprav-
ljal še sicer važna vprašanja, vendar pa
naglašamo, da je vsled prostora v našem
listu vse take stvari nemogoče obširno ob-
javljati; zato pa, člani, pazite na to v bo-
doče, ko bo objavljen članski sestanek v
listu ali na oglasnih deskah, da se ga za-
nesljivo udeležite, kajti, kadar bo sklican,
je važno, da ste vsi navzoči.

Pozivljani zopet naprej na delo. La-
pajne, ti pa glej, da boš res trden mejnik
od drugega tisoča naprej in trden mejnik
proti padanju nazaj; mladi Rudolf in ž njim
vred naša veterana pa so nam živ poziv za
vztrajno delovanje naprej. Kot kovači kuj-
mo si svojo usodo sami.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Slovenjgradec.

Ker je banska uprava dne 5. marca tl.
potrdila pravila za podružnico v Slovenj-
gradu, se je dne 30. marca vršil ustanov-
ni občni zbor ob polnoštevilni udeležbi pri-
stopivših članov. Predsedstvo pripravljal-
nega odbora je poročalo o vsem delu, ki
se je izvršilo za ustanovitev strokovne or-
ganizacije.

V organizacijo je pristopilo že okrog
50 članov. Da je zanimanje veliko, dokazu-
je dejstvo, da delavstvo v organizacijo
vedno še pristopa. Splošno delavsko zve-
zo je zastopal tajnik Jakomin, ki je v krat-
kem poročilu razvil program za bližnje de-
lo in naloge organizacije.

V odbor podružnice so se izvolili naj-
boljši sodrugi, ki bodo šli z vno na delo
za razširitev organizacije in izvajanje nj-
nih v pravih načrtanih nalog.

Na zborovanju se je pri »raznem« kon-
statiralo, da je tvrdka »Potoschnig« lansko
leto z 9. septembrom uvedla 10 urni delovni
čas proti volji delavstva in neoziraje se
na predpise zakona o zaščiti delavcev, ki
v § 6 jasno pravi, da ne sme delovni čas
delavcev v industrijskih podjetjih trajati
več nego 8 ur na dan, odnosno 48 ur na te-
den in se sme podaljšati največ za dve
uri na dan, če delavci na to podaljšavo pri-
stanejo prostovoljno in če to sklene štiri
petine v podjetju zaposlenega delavstva s
tajnim glasovanjem.

Ker se tega podaljšanja delovnega ča-
sa v tem podjetju ni izvedlo s prostovolj-
nim pristankom delavstva in s tajnim gla-
sovanjem, ampak se je kar enostavno uka-
zalo: »od sedaj se dela 10 ur«, je to po-
daljšanje neveljavno in je zato delavstvo
soglasno sklenilo, da prične z 22. aprilom
t. l. delati zopet osem ur dnevno. Ta sklep
se sporoči podjetju pismeno.

Pa še neka druga stvar je pri tej stva-
ri; po zakonu o zaščiti delavcev predpisu-
je § 10, da se ima vsako prekočasno delo
plačati najmanj s 50% več kakor redno.
Podjetje pa ni plačevalo za nadurno delo
sploh nobenega pribitka. Delavstvu vseka-
kor pripada za cel ta čas za vse napravljene
naloge 50% pribitek.

Ali bo delavstvo to zahtevalo? To je
odvisno od tega, kako se bo to podjetje
glede teh stvari držalo v bodoče.

Delavstvo noče napram podjetju za-
vzeti kakega sovražnega stališča. Ne. Ima
pa pravico zahtevati, da se izvajajo zaka-
nito predpisane določbe.

Občni zbor novoustanovljene podruž-
nice je lepo uspel. Ustanovljena je nova
delavska postojanka. Sodrugi, čuvajte jo,
razširite jo in napravite močno, da bo res
sposobna braniti Vaše interese!

Moste.

Ker se za 28. marca sklicani redni let-
ni občni zbor podružnice Splošne delavske
zveze Jugoslavije ni vršil vsled nezadost-
ne udeležbe, sporočamo vsemu članstvu,

da se občni zbor vrši nepreklicno in ob
vsaki udeležbi v četrtek, dne 17. aprila tl.
ob 4. uri popoldne v prostoru »Šibenik« z
že zadnjič objavljenim dnevnim redom.

Dolžnost vsega članstva je, da se ob-
čnega zbora udeleži polnoštevilno. Odbor.

Kemična tovarna — Moste.

Občni zbor, ki je bil sklican za petek,
dne 28. marca 1930, smo preložili, ker se je
udeležilo premalo članov. Občni zbor se bo
vršil v četrtek, dne 24. aprila t. l., ob 16.
uri v prostorih gostilne Šibenik na Selu.
Na tem občnem zboru se bo tudi razprav-
ljalo o delavskem podpornem fondu. Sko-
raj vsi v kemični tovarni zaposleni delavci
plačujejo v obstoječi podporni fond svoj
prispevek, zato bi se morali bolj resno bri-
gati, da bi bil občni zbor polnoštevilno ob-
iskan. Sklepi, ki bodo sprejeti na občnem
zboru, bodo obvezni za vse delavce in se
pozneje pravilnik ne bo popravljaj. Zato
opozarjamo ponovno vse službe proste de-
lavce, da se občnega zbora polnoštevilno
udeležijo. Podružnični odbor in vsi organi-
zirani člani pa naj v tem času vršijo agita-
cijo med neorganiziranimi delavci, da se
tudi oni udeležijo občnega zbora. Zadnji
čas je, da se tudi naši delavci zdramijo in
zbudijo iz večletnega spanja ter spregle-
dajo in uvidijo potrebo močne organizacije.
Torej na svidenje na občnem zboru dne
24. aprila. Odbor.

Podružnica Kranj.

Dne 25. marca se je vršil redni letni
zbor naše podružnice v Kranju. Predsed-
nik Kerč je poročal, da je organizacija v
prošlem poslovnem letu izvršila ogromno
delo. Vršili so se redni sestanki, predava-
nja, odborne seje in članska zborovanja.
Članstvo je tekom leta zelo narastlo. Več
kot 500 članov je šlo skozi organizacijo.
Res, da se niso vsi v organizaciji ustali-
li, toda tudi ti, ki so odšli, so na sestankih
čuli marsikaj koristnega, kar jih bo po raz-
mišljanju tega zopet pripeljalo nazaj v or-
ganizacijo. Ako primerjamo delovanje po-
družnice s prejšnjimi leti, vidimo, da smo
kolosalno napredovali. Poleg agitacijskega
in izobraževalnega dela pa smo poskušali z
zbrano organizacijsko močjo tudi izbolj-
šavati gnetni položaj delavstva. Podružni-
ca je izvedla z uspehom mezdno gibanje v
tovarni »Vulkan«. Povišale so se plače in
uredile delovne razmere. V podjetju »In-
teks« mezdno gibanje ni uspelo. Toda tu
smo z delom pravzaprav šele pričeli. Z or-
ganizacijsko močjo bomo tudi v tekstilnih
tovarnah uredili delavne in plačilne raz-
mere.

Oblastno tajništvo našega saveza nam
je pri našem delu z vso vno pomagalo.
Veliko je bilo raznih intervencij radi pre-
ganjanja zaupnikov itd. Poročilo predsedni-
ka se je vzelo z odobravanjem na znanje.
Blagajničarka Omanova je poročala o
finančnem poslovanju podružnice; nadzor-
stvo pa je ugotovilo pri pregledovanju
knjig, da se je to poslovanje z denarnimi
sredstvi vršilo v najlepšem redu.

Članstvo je poštvalnemu in agilne-
mu odboru izrazilo svojo zahvalo in pri-
znanje.

Delo podružnice je opisal tudi tajnik
Saveza Jakomin in povdaril, da se je med
vsemi podružnicami v Sloveniji od strani
tajništva iz Ljubljane posvečala največja
pozornost ravno Kranju. Ne dajo se raz-
mere tekom enega kratkega leta predru-
gačiti kakor bi želeli, toda z vztrajnim, si-
stematičnim delom za izboljšanje delovnih
pogojev bo organizacija dosegla marsikaj.
Čim bolj bo organizirana, tem več bo do-
segla.

Novoizvoljeni odbor bo šel z ljubezni-
jo in poštvalnostjo za dobro stvar na
delo in mu želimo čim več uspeha.

SDZJ podružnica Tržič

je na svoji seji dne 18. marca tl. sklenila,
da se bodo prispevki za organizacijo pobi-
rali vsako plačilno nedeljo od 9. do 11. ure
v Zadržnem domu. Istotako dobi tam tu-
di vsak član potrebne informacije. Novi
odbor se bo z vso energijo zavzel za po-
vzdig članstva.

Zahvala.

Podružnica kemičnih delavcev v Hrast-
niku se vsem delavcem in delavkam naj-

topleje zahvaljuje za nabrani znesek Din
490.50, ki je bil razdeljen enako na oba
bolnika in sicer Zabasa Jakoba in Frel
Štefana, na vsakega po Din 245.25. Istotako
se zahvaljuje oba bolnika za pomoč v dol-
gotrajni bolezni.

Zopet v Derwuschekovi opekarni.

Kar doživlja in preizkuša delav-
stvo tega podjetja, je res žalostno.
Početje podjetja presega vse meje.
Sleherno trohico človečanske pravi-
ce mora delavstvo tu uveljaviti sod-
nijskim potom. Pričakovalo bi se,
da bo podjetje preko vseh nemirov,
prepirov in tožb le dobilo toliko po-
uka, da delavec ni mrtvo orodje, s
katerim vsak svobodno razpolaga
in da bo vsaj način postopanja z de-
lavci nekoliko korigiralo. Toda ne!

S pričetkom sezije je podjetje
razveljavilo dosedanje pogodbo in
hoče že itak sramotno nizke plače
znižati za 20%. Če ni to izzivanje in
norčevanje, ki bije poštenemu člo-
veku v obraz, potem — — — Ali
morajo res biti vsako leto nemiri in
štrajki? Ker razumljivo je, da si de-
lavstvo plač ne more pustiti znižati
in da bodo branili svoje bore dose-
danje prejemke.

O stvari bomo še pisali. Mi le o-
pozarjamo javnost in tudi oblast,
da se tako početje tega podjetja le
ne sme mirno gledati, in smo dolžni
vsi, da se poskrbi, da se v tem pod-
jetju napravi mir in urede neke traj-
ne in znosne delovne razmere.

RAZNO.

»PRIJATELJ PRIRODE«.

Izlet v Zagreb in na Sljeme priredi
ljubljski »Prijatelj prirode« v velikonoč-
nih praznikih 20. in 21. aprila. V Zagrebu
se vrši ta dva dni kongres vseh društev
»Prijatelja prirode« v Jugoslaviji. Kongres
bo dal nove smernice temu idealnemu giba-
nju, ki se je zelo razmahnilo zlasti v zad-
njem letu med delavstvom naše države.
Ko se je vršil ustanovni občni zbor »Pri-
jatelja prirode« v Ljubljani, ga je posetilo
okrog 20 Zagrebčanov. Mi nismo bili tedaj
dovolj gostoljubni napram njim. Sedaj je
naša podružnica že na trdnih nogah ter jim
anora in more vrniti obisk. Zato je na po-
budo več članov sklenil odbor, da priredi
ob tej slovesni priliki izlet svojih članov v
Zagreb in na Sljeme. Vsi, ki se hočejo u-
deležiti tega izleta, naj prinesejo v lokal
»Prijatelja prirode« v Delavski zbornici
I. nadst. svojo legitimacijo in Din 48.50
za vožnjo tja in nazaj. Oboje naj izroči
Angeli Jevnikarjevi. V skupinah po 10 čla-
nov imamo namreč polovično vožnjo. To-
da tozadevno polo s spiskom in legitimaci-
jami vseh izletnikov moramo prej izročiti
železniški upravi. Priglasite se najkasneje
do 18. aprila! Pa ne odlašajte do zadnjega
dne!

Iz Ljubljane bomo odšli v nedeljo dne
20. t. m. z vlakom ob 5.08 zjutraj. Zbirali-
šče na kolodvoru ob pol 5. uri. Vodja Pin-
tar Franc. V Zagrebu nas sprejmejo ta-
mošnji »Prijatelji prirode«. Po ogledu glav-
nih znamenitosti Zagreba odhoda na Slje-
me, to je 1035 m visok vrh prekrasne
gozdnatega Medvednice pogorja. Povratek
v ponedeljek 21. tm. s prihodom v Ljublja-
no ob 10. uri zvečer. S seboj ni treba je-
mati mnogo živil, ker je na Sljemenu do-
bro oskrbovana turistična koč.

Kdor se ni član društva, pa bi se rad
udeležil izleta, lahko članarino sedaj plača
in izroči obenem svojo fotografijo za legi-
timacijo. Letna članarina Din 25, pristopni-
na Din 10, plačljivo tudi v obrokih.

List »Svoboda« priporoča odbor »Pri-
jatelja prirode« vsem članom, ki ga še ne
dobivajo. Kajti ta list prinaša za vse na-
zanimive vzgojne članke in vesti. Letna

naročnina znaša Din 36, mesečna Din 3. Na-
slov: Uprava »Svoboda«, Ljubljana, poštni
predal 290.

NA VIČU je pričel poslovati prav
nujno potreben kinematograf, ki bo
predvajal izrecno dobre in poučne
ter zabavne filme, ki so za delovno
ljudstvo. Doslej so bili posetniki od-
visni od pristransko odbranih filmov.
Temu je odslej konec in se bodo
predvajali filmi resne socijalne vse-
bine. »Ljudski kino« na Glin-
cah (v Društvenem domu) predvaja
v sobotah in nedeljah najboljše in
najpestrejšie programe. — Vodstvo
»Ljudskega kina« je v strokovnih
rokah Franja Aleša. Delavcem prav
toplo priporočamo obisk tega kina.

Delavska predstava v maribor-
skem gledališču. V nedeljo, 13. t. m.,
ob 3. uri popoldne se bo vršila v gle-
dališču zadnja delavska predstava v
letošnji sezoni. To pot se nam je po-
srečilo pridobiti za gostovanje De-
lavski oder »Svobode« iz Ljubljane,
ki je pred leti z velikim uspehom
vpriporil Golouhovo »Krizo« in ki je
v letošnji sezoni s prav takim uspe-
hom vpriporil v ljubljanski Delav-
ski zbornici mnogo del znamenitih
dramatikov. Igrala se bo »Balada o
vojni in ljubezni«, ki jo je priredil po
Royanlovi dramati »Grob neznanega
vojaka, naš pisatelj Bratko Kreft, ki
nastopi sam v glavni vlogi. Delo je
posvečeno spominu tistih, ki so padli
v svetovni vojni, in se odlikuje po
tih protivojni tendenci. Dejanje na
odru bodo spremljale za žastori mu-
zikalne improvizacije na klavirju, ki
jih bo izvajal talentirani glasbenik
prof. Rančigaj. — Stroški za goso-
vanje so veliki! Ker je to prvi na-
stop ljubljanskega Delavskega odra
v Mariboru, naj nihče ne zamudi
ugodne prilike in naj poseti to pred-
stavo, ki je doživela v Ljubljani na-
ravnost sijajen uspeh, ki so ga mo-
rali priznati celo meščanski listi. Ce-
ne so običajne (12, 10, 8, 6 Din). —
Vstopnice dobite pri zaupnikih in pa
v knjižnici Delavske zbornice.

Književnost.

Martin Andersen Nexö: Proletarske
novele. Krekova knjižnica 1930. Slovenski
književni trg polnijo zadnje čase številne
publikacije raznih družb in knjižnic. Ni
smelo trditi, da postaja gotovo slovenski
književni trg v državi, menda celo na vsem
Balkanu, najbogatejši, če tudi vse publika-
cije niso tiste vrednosti, kakor bi jih žele-
li. Vse pa priča, kako rad bere slovenski
človek, samo, da se mu nudi vsaj kaj do-
brega. Krščansko socijalna Krekova knjiž-
nica, ki je bila pred kratkim ustanovljena
kot knjižna zadruga, je kot svojo prvo
knjigo v lepi in okusni opremi izdala »Pro-
letarske novele« tudi nam znanega prole-
tarskega pisatelja Martina Andersena. Pre-
vod, ki ga je oskrbel Tone Krošl, se bere
gladko in lepo. Pripomnili bi samo to, da
je izbor novel vendar le nekoliko preno-
stranski. Poleg tega ni racionelno v tako
kratki zbirki objaviti dve noveli, ki imata
obe kot motiv igro s srečkami, kakor po-
vesti »Šved s srečko« in »Enodnevni kralj«.
Novel samih ni treba hvaliti. Pisane so pre-
prosto in pristno. Posebno novelica »Sre-
čanje« je tako globoka in pomembna, da
jo je treba čitati večkrat. Kratko: Prole-
tarske novele priporočamo vsem, da si
knjigo naroče. Stane nevezana 24 Din, ve-
zana pa 34 Din.

PRIPOROČAMO VAM

PUCH

Dobijo se po solidni ceni
tudi na obroke le pri tvrdki:

IGN. VOK, LJUBLJANA
TAVČARJEVA ULICA 7

KOLESA
ki so najbolj trpežna!

POMLADNE NOVOSTI
priporoča tvrdka

Ign. Žargi, Ljubljana
Sv. Petra cesta 3 in 11

L. MIKUŠ, LJUBLJANA
MESTNI TRG 15

Dežniki
Na malol USTANOVLJENO LETA 1839

Gostilna
pri „Roži“
Ljubljana, Židovska ulica št. 6.
je na novo otvorena.

Priporočam pristna dalmatinska
vina, morske ribe, mrzla jedila,
— vse po konkurenčnih cenah.

Za obilen obisk se priporoča:
Milan Prijič,
gostilničar pri „Roži“.

Za spomlad in poletje
kupite najcenejše in najboljše obleke
moške in deške, domačega izdelka pri

JOSIP OLUP, Stari trg 2

na vogalu. — V zalogi ima vedno na
razpolago hlačevine iz angleških, če-
ških in domačih tovarn. — Velika
izbira klobukov, čepic in domačega
perila iz tovarne »Triglav«. Moje geslo
je: dobro blago in nizke cene.
V zalogi ima vedno tudi suknjo za že-
lezničarske uniforme.

Obenem priporoča svojo
gostilno „Pod Trančo“
kjer se točijo najboljše štajerske in
dolenjske vina.

EKSPORT

kranjskih klobas na malo in veliko
Razpošilja po vsej Jugoslaviji

Jože Rozman, Ljubljana, Sv. Petra cesta